

Teoria i pràctica del parlamentarisme andorrà: cap a una reforma del reglament del Consell General i altres qüestions

Vicenç MATEU i ZAMORA

Agraïment

Bon dia. Voldria, en primer lloc, agrair la invitació de la Societat Andorrana de Ciències a convidar-me a parlar en aquesta 31a Jornada i també, i sobretot, per dedicar aquest any, a cavall entre la celebració del 25è aniversari de la Constitució i el 600 aniversari del Consell de la Terra, als diferents vessants d'aquesta realitat polièdrica que és el parlamentarisme. Bé podríem dir que amb aquesta jornada s'inicien els actes d'aquesta efemèride tan assenyalada com serien els 600 anys de qualsevol parlament, expressió de la voluntat popular, i molt especialment del Consell de la Terra, antecessor del modern Consell General. Moltes gràcies.

El Consell a la Constitució

La Constitució, en l'article primer, apartat quatre, defineix Andorra com un *Coprincipat parlamentari*, i reconeix aquest règim que a nosaltres ens sembla tan normal i al qual estem tan acostumats però tanmateix absolutament excepcional als ulls del món.

Centrant-nos en l'aspecte *parlamentari*, i per fer memòria, és bo recordar que en aquest règim els ciutadans elegeixen els seus representants –els Consellers Generals– i són aquests amb posterioritat els que elegeixen el Cap de Govern, normalment entre els Consellers electes, encara que no forçosament hagi de ser així. Per contra, en un règim presidencialista, com el dels Estats Units, o semipresidencialista, com el francès, són els ciutadans els que escullen directament el president, en eleccions separades de les legislatives, amb la possible *cohabitació* del president amb una majoria parlamentària d'un color polític diferent.

La Constitució andorrana, filla del seu temps i com tantes constitucions modernes, a més d'un títol primer dedicat a la sobirania i un títol segon dedicat als drets i llibertats, defineix en els títols següents els diferents poders de l'estat i llur relació.

La Constitució tracta en el títol quart del Consell General, després d'haver-se referit als Coprínceps i abans de dedicar el títol cinquè al Govern. Són en concret els articles que van del 50 al 71. L'article 50, el primer, defineix les funcions del Consell: "El Consell General, que

expressa la representació mixta i paritària de la població nacional i de les set Parròquies, representa el Poble andorrà, exerceix la potestat legislativa, aprova els pressupostos de l'Estat i impulsa i controla l'acció política del Govern”.

Òrgans i funcionament

El Consell General i els seus 28 consellers s'organitzen en grups parlamentaris; els seus òrgans de govern són la Sindicatura, com a òrgan més tècnic i de gestió; la Junta de Presidents, que recull la pluralitat política, o la Comissió Permanent, que actua en períodes fora de sessions o quan el Consell està dissolt.

El treball al Consell s'organitza en comissions i en el ple. Hi ha vuit comissions legislatives permanents i hi ha la possibilitat de crear comissions especials, d'enquesta o estudi. Malgrat que la visibilitat del Consell l'atorga el ple, la major part de la tasca parlamentària s'esdevé en el si de les diferents comissions, que tenen una càrrega de treball desigual en funció de les prioritats i de l'agenda política del moment.

La Constitució estableix que el Consell es reunirà en dos períodes de sessions al llarg de l'any. Actualment, el Consell es reuneix en sessions ordinàries de març a juny i de setembre a desembre.¹

Especificitat

El Consell General és un parlament com el de qualsevol altre estat democràtic, amb les mateixes funcions i competències, i al qual, i com no pot ser altrament, se li ha d'exigir el màxim rigor, diligència i responsabilitat. Tanmateix, com en tantes altres coses, la mida del país condiona les seves característiques. I si bé alguns microestats tenen un funcionament parlamentari singular, el sistema parlamentari andorrà és semblant, quant a les relacions entre grups i el joc parlamentari de majories i minories al de qualsevol altre gran estat.

Però si ens comparem amb estats d'una altra mesura, en ressalten ben aviat les diferències. A títol d'exemple, el Regne d'Espanya disposa d'un sistema parlamentari estructurat en dues cambres, el Congrés i el Senat. El Congrés té 350 membres i el Senat, 266 senadors. En principi, tots es dediquen plenament a l'activitat parlamentària. Si el Congrés erra en l'aprovació d'un text, sempre es pot corregir en la segona cambra. Molts dels diputats o senadors ho són al llarg de diverses o moltes legislatures –són polítics professionals, per bé i per mal–. Disposen d'un coneixement dels antecedents i dels temes tractats al llarg del temps. Estan enquadrats en grups parlamentaris, amb mitjans tècnics i d'assessorament nombrosos i amb el rerefons dels partits, sovint de llarga tradició. Tenen l'ajut i l'acompanyament dels lletrats i altres cossos tècnics de *Las Cortes*, de gran qualitat.

A Andorra, on, com en tants altres àmbits l'estat modern s'està tot just bastint, som 28 en una sola càmera, sense possibilitat de segona lectura. D'aquests 28, els consellers amb dedicació plena són molt pocs, car el més habitual –i fins i tot més ben valorat– és compatibilitzar la feina parlamentària amb una activitat professional paral·lela, que es considera encara com la principal. Tot i l'esforç dels darrers anys per dotar el Consell del personal competent necessari, els mitjans són força ajustats, limitats i no comparables. Tanmateix, els grups parlamentaris poc a poc van dotant-se del personal escaient per ajudar els Consellers Generals.

Malgrat la dimensió del país, com a estat plenament reconegut a escala internacional, Andorra

ha d'afrontar una realitat política d'una complexitat creixent. Si bé es podria considerar com un òptim la dedicació temporal a la política i la constant renovació dels servidors públics, la dificultat de les qüestions i la necessitat de disposar d'una certa i indispensable formació i coneixement previ porta a una certa continuïtat d'algunes persones en la política al llarg dels anys. En l'actualitat, el sistema polític andorrà combina la presència de persones amb una més o menys llarga trajectòria en llocs públics amb la renovació gairebé constant d'altres ciutadans que accedeixen als càrrecs de representació durant uns anys de la seva vida per retornar posteriorment a la seva dedicació privada.

La 'centralitat' del Consell General

La 'centralitat' de la direcció política

Una de les queixes recurrents dels parlamentaris de l'oposició, i també d'alguns articulistes, acostuma a ser que el Consell General ha perdut la *centralitat* que li correspondria i que en algun moment hauria posseït, en benefici del Govern. I que, per tant, caldria recuperar. Però en realitat, aquesta *centralitat*, en un règim parlamentari com l'andorrà, i com tants altres del nostre entorn, no ha existit mai. O millor dit, no ha existit des que hi ha Govern.

Una altra cosa era el que succeïa abans de la Constitució, o de la reforma de les institucions del 1982. Aleshores només hi havia el Consell, i és clar, aquest era forçosament *central*, amb competències legislatives i executives alhora, i fins i tot alguna atribució judicial. De la Constitució ençà, les relacions Consell / Govern, més enllà d'un primer temps d'adaptació, s'ajusten a les característiques del sistema parlamentari, amb una preponderància clara en l'ordre polític –com a tot arreu– de l'executiu sobre el poder legislatiu. (També és cert que en ser tan pocs, la personalitat d'uns i altres i en particular d'algunes persones en concret condiona la manera de fer política i de relacionar-se de l'executiu amb el legislatiu i els grups parlamentaris, però sense arribar a fer certa aquesta lamentació nostàlgica.)

En realitat, tal com alertava recentment el magistrat del tribunal constitucional Dominique Rousseau, en el parlamentarisme modern i en particular pel que fa a les relacions entre els poders executiu i legislatiu –més enllà del control parlamentari que es pot efectuar a través de les preguntes al Govern i les demandes d'informació–, el contrapoder parlamentari veu limitada la seva capacitat, en disposar el gabinet governamental d'una majoria parlamentària que li dona suport, imprescindible per governar.

En aquest sentit, la pregonada *separació de poders* del baró de Montesquieu ha anat donant pas a una realitat que més aviat s'adiu al concepte de *col·laboració entre poders* (legislatiu i executiu). El professor Rousseau ho esmentava per remarcar, en aquest nou context, la creixent i necessària importància i independència dels tribunals constitucionals, en els quals reposa cada cop més la imprescindible missió de control dels principis democràtics i de legalitat, de l'ordenament jurídic, de control de l'estat de dret, efectuada en un altre règim per un legislatiu i un executiu totalment separats l'un de l'altre.

En el mateix sentit se sol criticar de vegades que la major part de les iniciatives legislatives provinguin del govern i els seus ministres i no pas dels grups parlamentaris. (També tenen iniciativa legislativa tres comuns o una desena part de l'electorat, via la presentació d'una iniciativa legislativa popular, ILP). En aquest aspecte però, un altre cop Andorra no s'aparta del

que és la norma de qualsevol règim parlamentari: els projectes de llei són majoritàriament preparats pels ministeris competents en cada cas i només després són analitzats, esmenats, discutits i finalment aprovats o no pel parlament. I val a dir que els Consellers no es limiten pas a dir amén a tot allò que ve del Govern. Els textos són sovint força esmenats pels grups de l'oposició i en ocasions també pel grup de la majoria, i una part de les esmenes sol prosperar. Tampoc no s'ha d'oblidar que, a la pràctica, i més enllà de la formalitat processal, el govern i el grup parlamentari que li dona suport s'hauran reunit prèviament per analitzar i acordar quin ha de ser el contingut d'un text que es vol aprovar, i que per tant, l'opinió dels parlamentaris de la majoria haurà d'haver estat ja tinguda en compte en el projecte de llei entrat a tràmit. (Quan els textos legals per aprovar provenen no del Govern sinó d'un o més d'un grup parlamentari reben el nom de proposicions de llei).

La 'centralitat constitucional' del Consell

En el camí per ressituar el rol adequat de cadascuna de les institucions, i reivindicant aquí sí el rol central de la institució parlamentària, en els inicis de l'anterior legislatura² la Sindicatura va reclamar al Govern el lideratge i l'organització, el 14 de març, de la festa de la Constitució. És el Consell General el que, des de llavors, es cuida de la celebració, que se centra principalment en les seves instal·lacions, en el nou edifici, a la plaça del Consell i a Casa de la Vall. Car és una evidència que la Constitució no deixa de ser una llei. És, de fet, la llei primera i principal, fonament de totes les altres, que s'hi han d'ajustar. Com és públic i notori, en la seva elaboració, en l'anomenada taula tripartida, juntament amb les delegacions dels dos Coprínceps hi eren presents, com a tercera part, els representants del Consell General. Però sense que se sabés massa bé per què, era el Govern (inclosos els governs de les formacions polítiques que ara reclamen la centralitat del Consell), qui cada any organitzava i tutelava els actes de commemoració de l'aprovació en referèndum popular de la Carta Magna el 14 de març de 1993.

La 'centralitat' en l'ordre protocol·lari Consell / Govern

Una altra qüestió a considerar quant a les relacions legislatiu / executiu, algun cop motiu de polèmica, però sense més transcendència ciutadana, és la preeminència i l'ordre protocol·lari entre el Consell General i el Govern, i més específicament entre els dos presidents: el Síndic i el Cap de Govern. A qui correspon protocol·làriament de passar al davant? Val a dir, és clar, que aquest és un tema no resolt, en no disposar d'una llei de protocol, malgrat els nombrosos projectes que mai no han arribat a la fi del seu camí, a voltes per autocensura, a voltes per por de ser acusats els Consellers de frivolitat en dedicar-se a legislar sobre aquest tema passant per davant d'altres assumptes més importants. Mentrestant, es funciona artesanalment amb més o menys recurs a la tradició, la mà esquerra i la bona voluntat.

No es qüestiona, és clar, el mandat constitucional que atorga inequívocament al Govern la direcció dels afers polítics; es tracta, únicament del debat sobre la prioritat protocol·laria. En una primera mirada, d'acord amb la preeminència i visibilitat de les accions governamentals, podria semblar que per sota del cap d'estat, és a dir, dels Coprínceps –cap d'estat únic, conjunt i indivís– la primacia protocol·laria hauria de correspondre al Cap de Govern. Si analitzem, però, què succeeix als països de l'entorn, veurem que la cosa no és tan clara; hi ha exemples de tot. Sense anar més lluny, al Regne d'Espanya, al cap d'estat, el rei, el segueix

en l'ordre protocol·lari el president del Govern; a la República Francesa, la primera autoritat després del president de la República, és el president del Senat.

A partir de la plena assumpció de la direcció de la política per part del Govern, el meu parer és que, d'acord amb la història, amb l'antiguitat de les respectives institucions, amb l'elecció per sufragi universal del Consell General,³ amb l'ordre en els títols de la Constitució (Títol III, dels Coprínceps; títol IV, del Consell General; títol V, del Govern), la primàcia protocol·lària s'hauria de decantar a favor del Síndic davant del Cap de Govern. A totes aquestes raons se n'hi afegeix una altra no menys important: a causa de la natura del cap d'estat andorrà, la seva presència a Andorra en multitud d'actes formals de natura institucional esdevé difícil. És per això que els redactors de la Constitució van trobar una fórmula de substitució prou encertada: els juraments o promeses més importants, en lloc de tenir lloc davant el Cap d'Estat –ambdós Coprínceps–, com sol succeir arreu, en el cas d'Andorra, i recollint la legitimitat i la ressonància històrica de la figura del Síndic, tindrien lloc davant d'aquest. Així és que actualment davant del Síndic juren o prometen el càrrec els magistrats del Tribunal Constitucional, els membres del Consell Superior de la Justícia o el mateix Cap de Govern.

La 'centralitat' del Consell General en relació amb el ciutadà

En un altre tipus de coses, en aquestes dues darreres legislatures, i sense menystenir la seva tasca principal de caràcter legislatiu i d'impuls i control, el Consell General i la Sindicatura han dut a terme una política clara i decidida d'obertura a la ciutadania i de participació, molt afavorida pel fet de poder disposar de les instal·lacions del nou edifici. El vestíbul del Consell o el cap de casa de Casa de la Vall han acollit exposicions, concerts, conferències, homenatges i actes de tota mena, i han esdevingut un referent de qualitat i acolliment, un espai privilegiat amb un alt component simbòlic d'obertura i pertinença a tots els andorrans i residents.

Problemes del reglament actual i una proposta concreta de revisió i millora

Aquest últim any, des de la Sindicatura hem impulsat un procés per a la revisió i reforma del Reglament del Consell General. El reglament va entrar en vigor l'1 de gener de 1994, i si bé durant aquests anys s'hi han anat afegint algunes suplències que en milloren la interpretació, al llarg de les darreres legislatures s'ha pogut constatar algunes mancances del text o la necessitat d'actualització d'algunes de les seves disposicions per fer-les més conformes amb l'evolució de la pràctica política. El Reglament del Consell, malgrat el nom, és en realitat una llei, que ha de ser tramitada segons un procediment especial, i que requereix, si es volen fer les coses bé, d'un ampli consens polític, més enllà de majories i minories. En la legislatura anterior, 2011-2015, la Sindicatura ja va posar damunt la taula de la Junta de Presidents la voluntat de reforma del reglament, però va ser llavors ajornada. Possiblement en aquesta legislatura no arribem tampoc a concloure-la,⁴ però aquest cop hi ha un treball de fons preparat que podria servir per a una propera reforma en la legislatura vinent. La revisió inclou des de la simple correcció d'alguns errors o l'adequació més ajustada al text de la Constitució fins a la proposta clara de millora en alguns àmbits especialment rellevants de l'activitat parlamentària que han evidenciat al llarg dels anys la necessitat de la seva concreció, aclariment, abast o definició. Sense ànim d'exhaustivitat, anem a veure alguns d'aquests aspectes principals.

- a. Demandes d'informació. Ho regula l'article 5, un dels més coneguts i citats pels Consellers. Subjecte a suplències i dictàmens al llarg del temps. Possiblement requereix una posada al dia per a una millor gestió de la informació a la qual han de poder tenir accés els Consellers Generals. En estreta relació, no cal dir-ho, amb el tracte a donar a allò que és públic, confidencial o secret i amb l'ús –que no hauria de ser cap altre que el del respecte al principi de l'interès general– que el Conseller pugui donar al contingut de la informació tramesa. Es tractaria d'assegurar el dret a la informació del Conseller i alhora d'evitar l'ús indegut en el pla particular d'informacions obtingudes a partir de la recta dedicació del parlamentari.
- b. Règim d'incompatibilitats. De moment està regulada la incompatibilitat públic/públic (incompatibilitat entre càrrecs públics o entre ser Conseller General i funcionari) però no la incompatibilitat públic/privat. Això té a veure amb l'origen històric de l'activitat política, en què la dedicació pública dels homes que mereixien confiança per ser els representants de la Parròquia en els afers públics –homes bons– era fins i tot forçosa i no remunerada. La dedicació als afers públics era alhora un honor i un deure. Tothom tenia la seva activitat principal i a més havia, si se li encomanava, de defensar els interessos de la comunitat. Amb l'evolució de les formes polítiques l'obligatorietat va caure en desús i poc a poc, amb l'augment de la complexitat dels afers, s'ha anat donant una certa especialització dels Consellers en les àrees més properes a la seva activitat professional, cosa que llanda a voltes en l'actualitat amb la incompatibilitat o el conflicte d'interessos.
- c. Declaració d'activitats i béns patrimonials i conflicte d'interessos. En continuïtat amb el punt anterior, d'acord amb la voluntat interna i l'estàndard internacional de transparència, caldria que els Consellers Generals, igual que succeeix en molts altres parlaments, fessin una declaració de béns a l'inici i una altra just acabada la legislatura, per poder constatar que no hi hagués qualsevol enriquiment sospitos. Tot això podria concretar-se en l'adopció d'un codi de conducta dels Consellers Generals. A hores d'ara, diria que el principi està ja admès per la gran majoria de forces parlamentàries, si bé caldria establir potser de quina forma procedir concretament amb la declaració. (Qui la custodiaria, qui hi tindria accés, etc.) Igualment caldria procedir amb una declaració d'interessos dels parlamentaris, que portaria segurament a la seva inhibició en alguns temes o votacions. Aquí el problema rau, vista la mida del país, en l'abast de l'afectació. La parella, la família i, fins a quin grau, les amistats... És prou clar que seguint models de països d'una altra dimensió, en molts casos ben poca gent podria no haver-se d'inhibir a tractar determinats assumptes. Val a dir que una legislació molt estricta en aquest punt i en el punt anterior (incompatibilitat, declaració de béns, conflicte d'interessos) pot suposar una barrera afegida per a molts ciutadans a l'hora de dedicar-se a la política.
- d. Constitució de grups parlamentaris. Tant en la legislatura 2011-2015 com en l'actual 2015-2019 o en d'altres, s'han viscut situacions complicades pel trencament o l'escissió de grups parlamentaris. Caldria revisar potser el nombre de parlamentaris necessari per poder constituir inicialment un grup i rebaixar-lo potser de quatre a tres (4 sobre 28 és una proporció molt elevada, un llistó molt alt, al qual no s'arriba en els parlaments de l'entorn) o permetre la possibilitat de crear nous grups parlamentaris un cop ja iniciada la

legislatura,⁵ cosa que l'actual reglament impedeix. També caldria aclarir la forma de procedir en cas de conflicte a l'interior d'un grup parlamentari *sui generis* com és el grup mixt.

- e. Millora de la fiscalització de l'assignació econòmica als grups parlamentaris. Cal enfortir les mesures de control de la subvenció econòmica als grups, amb l'obligació de portar una comptabilitat que pugui ser requerida en tot moment, la supervisió del Tribunal de Comptes i el retorn dels romanents, si n'hi hagués, al Consell General.
- f. Revisió de l'acord de la Junta de Presidents respecte al complement econòmic atribuït als Consellers amb dedicació a ple temps.
- g. Regulació de l'accés a les dependències del Consell General. Identificació dels visitants, establiment d'un aforament límit per motius de seguretat.
- h. Millora en la gradació de les mesures a emprendre en casos d'alteració de l'ordre parlamentari. Possibilitat de retirar afirmacions que es puguin considerar ofensives o degradants. Crides a l'ordre.
- i. Possibilitar el vot telemàtic en alguns casos molt concrets (embaràs, hospitalització, etc.). Possibilitat de rectificar el vot si abans de passar a un altre punt el Conseller General s'adona d'un error fàctic a l'hora de votar.
- j. Ampliació de la durada dels períodes de sessions. Actualment, i d'acord amb la Constitució, el treball parlamentari s'articula en dos períodes de sessions. De març a juny, inclosos a la primavera, i de setembre a desembre, inclosos a la tardor. Tot i que existeix el mecanisme per habilitar els períodes fora de sessions, se simplificaria el procediment si se n'augmentés el temps.
- k. Eliminar la caducitat per les iniciatives legislatives populars (ILP), per l'informe del Raonador del Ciutadà o per les memòries de fiscalització del Tribunal de Comptes. Avui en dia, el reglament estableix que tot allò que es troba en tràmit parlamentari però que no arriba a ser aprovat, decau en exhaurir-se la legislatura. Tindria tot el sentit preservar l'informe anual del raonador, les memòries i els informes del Tribunal de Comptes i les ILP, per no forçar a buscar de nou les signatures que les sustenten (un 10% del cens electoral).
- l. Millora en la regulació de la creació de les comissions especials: d'enquesta, d'estudi o de legislatura, per millorar-ne el funcionament, la determinació dels seus objectius o el seu caràcter. Actualment, el reglament és molt genèric en aquesta qüestió; la comissió creada arran del cas BPA ha evidenciat la necessitat de més precisió en la regulació d'aquestes comissions no permanents.
- m. En relació amb el punt anterior, caldria definir amb més claredat el règim de compareixences davant de les comissions del Consell General. Sobretot en els casos en què l'àmbit de la comissió hagi estat declarat secret, per evitar la col·lisió o el conflicte amb un possible procés judicial.
- n. Aclariments i millora de la tècnica legislativa, tant per l'adequació a les regles i els usos formals i lingüístics com en la tramitació d'esmenes tècniques per evitar errors terminològics o gramaticals, o en la millor definició de les esmenes transaccionals. Possibilitat d'introduir esmenes tècniques de tipus formal en el ple del Consell si es detecten errors d'aquesta mena un cop enllestit el tràmit en comissió.

- o. Establiment d'un procés formal de consolidació de les lleis, amb l'objectiu de simplificar l'accés i el coneixement de la norma jurídica que regeix en els diferents àmbits.
- p. Revisió del procediment de substanciació de preguntes amb resposta oral del Govern, regulant també el procediment de repreguntes, amb la finalitat de racionalitzar i fer més àgils les sessions de preguntes. En l'actualitat, les sessions de preguntes, tres en cada període, resulten d'una interpretació al límit del reglament acordada al seu moment per la junta de presidents en constatar que el mecanisme previst no era suficient per substanciar totes les preguntes formulades.
- q. Incorporació d'un nou títol destinat a establir el principi de transparència i la seva plasmació concreta tant pel que fa a l'activitat parlamentària com pel funcionament de la mateixa institució del Consell General.

Conclusió

Al llarg d'aquests fulls hem volgut presentar, amb més o menys encert, algunes notes sobre la teoria i la pràctica –sobretot– del parlament andorrà, del Consell General. Ens hem volgut referir explícitament a alguns llocs comuns o tòpics, hem fet també una pinzellada d'algunes de les qüestions que la reforma del Reglament del Consell té ja sobre la taula per a la deguda actualització.

No voldríem acabar sense remarcar que, malgrat tot, en les enquestes del CRES, el Consell General apareix repetidament com la institució més valorada pels ciutadans. Això no vol dir, és clar, que no resti molta feina per fer, tal com aquí s'ha exposat. Cal que sapiguem posar al seu lloc el Consell General i els seus membres davant els altres poders de l'Estat per tal de complir el mandat constitucional; cal que restem atents perquè els parlamentaris siguin tractats amb la mateixa imparcialitat i respecte i perquè disposin dels mitjans necessaris per fer al millor possible la seva feina –sovint una feina ingent, menys visible que la d'altres institucions i poc agraïda–; cal treballar per arribar més a tothom, per fomentar la participació ciutadana i combatre l'abstenció, per continuar en l'obertura del Consell General a la ciutadania, per oferir els espais i els mitjans del parlament perquè esdevingui un lloc de trobada i un focus de reflexió i de difusió cultural –una àgora, en definitiva–. Perquè, com es fa en la celebració del 25è aniversari de la constitució i el 6è centenari del Consell de la Terra, aprofitem l'ocasió per recordar d'on venim i pensar qui som i cap on volem anar.

Perquè cal que tinguem ben present que som servidors públics, que el nostre rol és per definició transitori, però que mentre hi siguem hem de treballar fins a l'últim moment i esforçar-nos per estar a l'alçada dels qui ens han precedit, conscients de l'enorme privilegi del que hem pogut gaudir, perquè la institució i les lleis han d'estar sempre pel damunt de les persones, precisament per romandre al servei de les persones.

Moltes gràcies

Vicenç Mateu i Zamora,

doctor en filosofia, professor, exambaixador i Síndic General

Notes

1- El 7 de febrer de 2019 el Consell General va aprovar la reforma del reglament de la Cambra. Es modificà llavors l'article 50 que estableix els dos períodes ordinaris de sessions i que comprenen en l'actualitat des del primer de març al quinze de juliol i des del primer de setembre fins a finals de gener.

2- 2011-2015.

3- Es palesa, de vegades, la incomoditat i un cert malestar dels Consellers Generals, electes, representants de la sobirania popular, en relació a la preeminència dels ministres, sobretot si aquests ho són per designació del Cap de Govern sense haver passat prèviament per les urnes.

4- Gràcies a un esforç final, la modificació del Reglament del Consell General fou finalment aprovada el 7 de febrer de 2019, dins de la VII legislatura, 2015-2019.

5- La reforma del reglament permet la constitució d'un grup parlamentari amb tres Consellers. No permet la constitució de nous Grups Parlamentaris al llarg de la legislatura.